

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob **torških, četrških in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obnoje izdanje stane: za jeden mesec . f. — 30, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 2.50 „ „ 4. za pol leta . . . 5. „ „ 8. za ves leto . . . 10. „ „ 16. Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., v Gorici po 3 nč., Sobotno večerno izdanje v Trstu 3 nč., v Gorici 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorako.

„V edinosti je moč!“

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrtnice in javneizjave, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upraviteljsko** ulica Caserma 13. Odprte reklamacije se prosto poštnino.

Odgovor z naše strani.

Gosp. državni poslanec Bartoli in drugim v italijanske stranke so dobili primeren odgovor od gospoda pravosodnega ministra. Njegova ekscelencia jih je poučil, da v ustavni državi — in Avstrija je menda ustavna država, ljudje vsaj govorijo tako — ni prostora ni za osebni ni za strankarski absolutizem. Njegova ekscelencia jih je spomnil nadalje, da imamo v Avstriji državne temeljne zakone, kateri določajo enakopravnost narodov v šoli, uradu in v javnem življenju. Opozoril jih je, da veljajo teh zakonov je ostala inaktivna vzelo dejstvo, da se isti dosedaj niso izvrševali v polnem obsegu in za vse narodnosti. Iz kratka: poučil jih je, da tudi tedaj ne bi imeli Italijani pravice do nadvladja v deželi Primorski, ako bi bili oni v večini, tem manj jim pristojna ta pravica, ko so v manjšini.

Tak je bil odgovor gosp. ministra na zahteve italijanske poželjivosti. A gosp. posl. Bartoli je v svojem državnooborskem govoru napal tudi posl. dra. Laginjo, češ, da ni nič res, kar je poslednji v minolemu letu govoril o dogodkih v Kaštelirju in o pravdi proti Kaštelircem. Zaključujoč svojo polemiko proti dru. Laginji je rekel omenjeni italijanski poslanec: „Ako bi hoteli primerjati postopanje s Italijani in postopanje s Slovani, videli bi, na kateri strani se vedno niža tehtnica pravice“. Na to je ta onorevole s primerami hotel dokazati, kako popustljive so oblasti nasproti slovenskim ingrednikom, in kako ostro proti italijanskim. Zaključil pa je takole: „Ta moja izvajanja so bila neobhodno potrebna, da dokazem na podlagi dejstev, do kako nevarne točke smo že došli na Primorskem. In sedaj si dovoljujem naprositi Njegovo ekscelenco g. ministra — katerega nepristranost se hvali v obče —, da vzame na snanjo, kar se dogaja tam doli, in da prej ko mogoče popravi do sedaj storjene pogrške v ta namen, da oni izrek, ki se tolikokrat ponavlja v tej visoki zbornici in je napisan na cesarskem dvoru, ne boče v posmeh za Italijane v Primorski“.

Zmisel teh besedij je le ta, da najgosp. minister odpravi grozne „krivice“, ki se dogajajo Primorskim Italijanom.

Krivice Italijanom! Ali nismo imeli prav nedavno, ko smo rekli, da mora biti g. posl. Bartoli selo pogumen mož, ako si upa na dan s takimi trditvami; trditvami, ki so v strogem nasprotju s notoričnimi istinami?

Jasno je, da tudi na naši strani niso mogli molčati na izvajanja Bartolija. Zato se je posl. Laginja še v isti seji oglasil k nastopnemu stvarnemu popravku:

„Visoka zbornica!“

Častiti poslanec veleposvetstva Istrskega je rekel danes med drugim, da rak-rana naše

justične uprave na Primorskem je namen poslovenjevanja.

Temu nasproti moram stvarno in obzvalovaje popraviti, da pri mnogih okrajnih sodiščih po Istri še danes nedostaje najprvotnejših pogojev za ono stanje, ki bi bilo v jezikovnem pogledu le kolikor-toliko pravično s ozirom na daleč prevagajočo avtohtono prebivalstvo slovensko; in da jaz sam, ki sem vendar Istran in odvjetnik, dobivam italijanske rešitve na svoje hrvatske spisane uloge od okrajnih sodišč v Poreču, Bujah, Matavunu, Vodnjanu, Labinju. (Čujte, čujte!)

Častiti gospod poslanec je tudi omenjal, da istrski kmetje govorijo narečja, ki so jako različna in se bolj bližajo srbskemu nego hrvatskemu jeziku.

To mi je stvarno popraviti tako, da sta hrvatski in srbski jezik jedno in isto in da častiti gospod poslanec absolutno nima pravice, soditi o tem iz lastne skušnje. (Prav res!)

Kar se dostaje namišljene „zmešnjave“ pri neki hrvatski sestavljeni tožbi radi motenja v posesti, moram to, kar je povedal častiti gospod tovarš, popraviti tako, da je dotični klient Luka Premate obveščal svojega odvjetnika vskidar in izključno v hrvatskem jeziku, in da je tega moža, nevelodega pisarju in čitanju, najbrže, če tudi nenamena, zavel dostavljajoči uradni sluga s ozirom na denarno kazen.

Dalje je rekel gosp. poslanec, da se s premeščanjem okrožnega sodišča iz Rovinja v Pulj hoče najbrže kasnovati mesto Rovinjsko, ker se je sgrešilo s slofinatvom italijanstva.

Temu nasproti moram stvarno popraviti, da mesto Rovinjsko je lahko izdatno odškodovati s razširjenjem tobačne tovarne in s pospeševanjem ribištva in plovbe po morju, da se pa okrožno sodišče mora premestiti v Pulj iz mnogih vzrokov, kateri vsi skupaj so jako tehtni, in da bomo, ako se to ne zgodi skoraj, zahtevali komisijo, kateri bode konstatovati, ali je res, da so tamošnji zapori v takem stanju, da so se v njih primerili celo slučajni škorbata, to je, razkrajanja krvi. (Čujte!)

Isti gospod poslanec je trdil, da sem ne-resnico govoril raspravljajoč o sedaj že imenitnem procesu Kaštelirskem in da so sodišča v tej pravdi postopala jako blago.

Temu nasproti mi je pri moji časti dolžnost, popraviti stvarno in konstatovati, da je, žal, vse res, kar sem rekel o načinu preiskave, kakor je tudi res, da je v preiskovalnih zapisnikih navaden pisan šopek cvetic označen kot slovenska trobojna kokarda; in je nadalje res, da je bilo pri jednom obsojenih Kaštelircem še dolgo po obsodbi v zaporu Koperskem opažati znake otemnjenja uma, da sem to, kot njega zagovornik, pri-

voril krepkeje in vsi njega pristaši so upirali oči v nas — je potrebno, da se spoštuje pravica in zakon, da se, ako ni drugače, z mečem izkorenini ono zlo, katero proti zadušiti pravico. Češ da je to volja kraljevske svetlosti, katere je pripravljena stroti vsakega nasilnika, a ban da bo vršil vladarjevo voljo, ker, pravi: „Justitia fundamentum regnorum“. — — —

— Justitia! nasmeje se Ambroz, govori dalje.

— Vročina od toliko ljudstva, nadaljuje Konjski, je bila taka, da so hoteli možgani zavreti; nestrpno je bilo vse. Štefan Vaso-avetski je odobral banove besede, kimaje z glavo, a predznik Tahi je zaklical pri zadnjih besedah: Tako je! Živio kralj! in ž njim nekoliko plemičev, ali na naši strani se je kuhalo in kipelo, Luka Sekelj pokaže na Taha: Glejte ga, angelja pravice! Hrup se je poleglo, ali kipelo je na skrivnem.

javal razsojajočemu sodišču, proseč, da se, ako je res tako, spisi predlože na Najvišje mesto v milostno odpuščenje ostale kazni.

To mojo prošnjo, v kateri je šlo za očeta družine z mnogimi otroci, ko je šlo za moža, ki je bil na poti do blaznosti, in ko se je najbrže tudi vedelo, zakaj je na tej poti, je odločajoče sodišče odbilo a limino.

Gospod poslanec je trdil nadalje, da so bili neki mladi ljudje v Pazinu le zato obsojeni, ker so žvižgali tujim agitatorjem.

To trditev moram stvarno popraviti, da je bil namišljeni „tudi agitator“ istrak Hrvat po rodu, urednik nekega lista, duhovnik in deželni poslanec, torej naš tovariš.

Gosp. nasprotnik je govoril o govorih brez konca in kraja in denunciacijah v tej visoki zbornici. Kar govorimo tu — in mi se trudimo, da ne iščemo govorov brez konca in kraja — je le obramba v sili, kakoršno smo dolžni svojemu narodu. Denuncirali nismo nikdar in še je v tem, kar smo tu govorili, sploh kaj, kar bi bilo mogoče označiti kot denunciacijo, potem moram zagotoviti veleposlovanega gosp. tovariša, da smo o tem veliko premalo povedali v tej visoki zbornici.

Politiške vesti.

Gospodska zbornica je zaključila prodvčranjem svoja posvetovanja izvršivši volitve v delegacijo.

Vprašanje slovenskih paralelek v Celju ne da miru našim ljubeznivim in pravicoljubivim Nemcem. V nedeljo so se sbrali zopet v lepi prestolnici selone Štajarske, da protestujejo proti namerovanemu „poslovenjenju“ nemškega Celja. Toda vsi ti izbruhi nemškega srda do nas Slovencev nas ne zanimajo toliko, pač pa se nam vidi velevažna (ker značilna za sedanjí sistem) resolucije, vsprejeta minule nedelje v Gradci, katere pravi:

- a) da Nemci protestujejo proti vednemu podpiranju slovenskih zahtev;
- b) da bi se s slovenskimi paralelkami v Celji kršil najpotrebnejši predpogoj koalicije;
- c) v Celji sbrani nemški mošje zahtevajo, da so vsi Nemci postavijo v bran proti oškodovanju nemške narodne posesti, in
- d) da je razmerje Nemcev do koalicije zavisto od postopanja vlade nasproti narodnim zahtevam Jugoslovanov, zlasti pa ob vprašanju celjskega gimnazija.

Glasom te resolucije podpira vlada vse preveč slovenske zahteve — to je debela laž; glasom te resolucije zahteva koalicija, da Slovani morajo zatajevati ne le svoj politični program, ampak tudi sleharno najpnišnjejšo željo glede svojih kulturnih potreb-

Pokašljeva je prečita veliki biležnik kraljevo pismo, s katerim potrjuje člene zadnjega zbora. Kmetje so zvali pri teh dolgih latin-skih litanijah. Plemstvo je šepetaje zrló kvišku, kjer je pod obokom prvega nadstropja banica v bogati opravi gledala skupščino, a kraj nje Jelena Tahijeva. — — —

— Jelena! zamrmra zaničljivo Uršula, zet, govorite hitreje.

— Ban, nadaljuje Konjski, kakor da je imenitnejše zadeve odlagal, in je vedno gledal proti vhodu; a tako tudi jaz, nestrpno čakaje Turopoljceve. Skupščina izbere velikaše za bansko sodišče, imenuje Mojzosa Humskega za ekraktorja, odloči, da imajo kmetje Bedekovičevega okraja utrditi Križevce, in ravno se je jelo govoriti ob utrjenji Koprivnice — ali ta hip prihrumi krčelo turopoljskega plemstva s sabljami, a pred njimi Vurnović, bratje Pogledići in župan Arbanas. Četa postoji sredi desne in leve

ščin — to označenje bitva koalicije ni posebno častno za isto in nas potrjuje v našem skepticizmu glede na sedanjí sistem; glasom te resolucije ima tista glasovita „nemška posest“ dvojno stran: pozitivno — to je, da Nemcem mora ostati vse, kar imajo, ali po pravici ali po krivici; in negativno: da Slovincem ni smeti privoliti ničesar, in tudi tedaj ne, ako bi to ne škodovalo nikomur; slednjič nam pravi ta resolucija, da Nemci ostanejo v koaliciji le dotlej, dokler bode ista ugajala njih gospodofeljni poželjivosti. Tu imamo torej dvojno mero: korist koalicije zahteva na jedri strani, da Slovani umaknejo svoje narodne in političke zahteve —; na drugi strani zahteva bitstvo koalicije — tako vsaj trdijo Nemci —, da Nemcem ni smeti motiti v izvrševanju njih germanizatoričnih teženj.

Zboljšanje uradniških plač. Iz poročila komisije gospodske zbornice o predlegu Czedikovem, da se uravnajo plače državnih urednikov, posnemamo: Sedanjí zakon določa za XI. in X. plačilni razred kvinkvenije, tako, da znaša najmanjša plača v XI. razredu 600 gld., ki se po vsakih 5 letih poviša na 700 in 800 gld.; v X. razredu pa 900 gld., ki se v kvinkvenijah poviša na 950 in 1000 gld. Proračunski odsek priporoča, da se plače povišajo po kvadrirjenijah (četrletnicah) in sicer v XI. razredu naj se uvedejo štirje kvadrirjeniji s 600, 700, 800 in 900 gld., v X. razredu štirje kvadrirjeniji s 900, 950, 1000 in 11000 gld.

Kriza na Ogrskem. Ista zmešnjava kakor včeraj. V tem trenutku niti tega ne vemo pozitivno, ali je grof Khuen-Hedervary res že povrnil svoj mandat v roke krome. Velika večina vesti trdi sicer, da je ban hrvatski popolnoma pogorel s svojem prizadevanjem; vendar pa je čuti tudi take glasove, da grof Khuen dobi nalog sestaviti novo ministerstvo brez liberalne stranke, s katero jedino se je pogajal do sedaj in katere ga je tako eramatno pustila na cedilu. Da si sattrjujejo od vseh strani, da se Wekerle najbrže povrne na vladno krmilo, vendar ne moremo prav verjeti tej kombinaciji. V tem našem menenju nas utrjuje dejstvo, da je krona s večeranjem dnem tudi formalno vsprejeta ostavko ministerstva Wekerlejevega. In če se tudi povrne Wekerle, so gotovo ne povrne s vsami istimi garancijami, katere je zahteval popred.

Državno gospodarstvo v Rusiji. V prvih dveh mesecih tekočega leta znašali so redni dohodki 163,989.000 rubljev, izredni pa 15,863.000 rubljev. Letošnji dohodki v prvih dveh mesecih so za 44,804.000 rubljev večji nego v isti dobi minolega leta. Redni stroški v prvih dveh mesecih tega leta so znašali 113,979.000 rubljev, izredni pa 6,495.000 rubljev, izdatki za obrestovanje vi-

strani in Jakob se postavi pred njo tako, da ga je mogel vsakdo videti. Meni zaigra od radosti sree, in Stepko, tareč si roke, premeri jezno Tahija, kateri mu je pogled mirno vrnil. Niti ban se ni najmanj ne vznemiri, Gašo Alapić, kateri je doslej sedeč v zemljo gledal, vzravna celó glavo in pogleda kakor maček, da som so zares čudil. Zavlada tišina kot v grobu. Ban hitro vstane, vzame izza pasa pismo z velikim pečatom in je izroči Damjanu. Ta razreže omot. Nihče si ne upa dihniti. „Nos Maximilianus secundus...“ jame biležnik čitati, „da je kralj s težkim srcem od svojih vernih svetnikov zvedel, kakova sila je zavládala v Slavoniji, da so nekateri velikaši in plemenitaži, potep-tavši zakon in pravico, slikovsko roko vzdignili na kraljevega namestnika, na — bana, a izmej vseh najprej —

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

59

Kmetški upor.

zgodovinska povest šestnajstega veka.
— Spisal Argust Senoa. Preložil L. P. Planinski. —

Ban sede za mizo sredi dvorišča, tik njega veliki biležnik Damjan, jeden stol je ostal prazen — vaš. Tišina zavlada. Pogledam na nasprotno stran. Tu stoji Tahi, mota nemirno dolgo brado okolu prsta in gleda nae — s smehljačnim vražjim očesom, a izza debelih ustnic se mu kažejo beli zobje. Erdüdi ispregovori. Glas mu se trese, ali govori odločno. Pozdravivši stanove, pravi, kako je njega srcu mlo, da se je zbralo toliko plemstva ob tako resnem času, ko nam neprijatelj krščanstva pripravlja domovini novo izkušnjo. On vé, da doprinesó stanovi vsako potrebno žrtve in da se pokažejo vrne kroni in domovini. Ali da se ta vzvišen smoter doseže — tu je Erdüdi go-

sočega dolga 26,185.000 rubljev. Skupni izdatki so letos za 8.607.000 rubljev manjši, nego v istej dobi minolega leta.

Iz Petrograda prihajajo vesele vesti, katere nam priča, da so se odnosi med Rusijo in sveto Stolicco izdatno izboljšali. Ruska vlada je stopila v diplomatsko zvezo z sv. Stolicco in je izvolil imenovan ruskim poslanikom v Vatikanu.

Slabi proroki. Ni je bilo že dolgo absurdnejše ideje, nego je bila ona padlega mogotca Stambulova, da bi se namreč Bolgarska državopravno in vojaško združila s — Turško. Bolgari naj bi se zvezali s svojimi najhujšimi nasprotniki, segli naj bi v roko, katera jih je stoletja tlačila v groznem suženstvu — v roko namočeno, v bolgarski krvi. Takim absurdnim idejam naj bi pritrdili slovanski narodi na Balkanu, v take ideje naj bi verovali trezni in razsodni politiki! V glavi kaknega brezvestnega Stambulova se pač more poroditi taka ideja; ali kdor bi hotel identifikovati težnje vsakega naroda s takim bedastostmi, temu je morala rusofobija zmožati vid in človeško pamet. Tak čudak se je ogledil v poslednji številki sicer zaresnega vojaškega lista „Reichswehr“. Po mnenju tega „prijatelja“ Bolgarov je g. Stambulov jedini pravi tolmač narodne volje Bolgarske in jedini prijatelj in zaupnik princa Ferdinand; združenje s Turčijo pa je generalno zdravilo za vse Bolgarske bolečine. Ravno pa ni slutilo, da narod bolgarski — predno zagledajo dan to rusofobike neumnosti — Stambulova oseramoti kot tirana kneževga, falsifikatorja narodove volje in brutalnega nasilnika. Člankar lista „Reichswehr“ se je prepiral ob tej priliki, da ne le laž, ampak tudi neumnost ima včasih jako kratke noge. Upamo, da mu sedaj odleže in da ga ne bode več tlačila mračna bolgarsko-turška alijana. Avstrijski politični krogi pa naj ne pozabijo, da je na Balkanu nemogoča umetna in narodnim interesom nasprotujoča politika. O tem so se osvedočili ravnokar v Bolgariji in se osvedočijo tudi v Srbiji — le bojimo se, da na groznejši način.

Različne vesti.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ bode prihodnjo nedeljo ob 10. uri predpoludne v dvorani „Mally“ via Torrente št. 16. Želeli je, da se člani društva udeležijo v polnem številu tega zborovanja, kajti časi so resni in treba, da se pogovorimo, kako nam bode postopati v obrambo naše narodnosti tu ob periferiji zemlje slovenske.

Za koncert v prid šolske družbe sv. Cirila in Metoda dne 9. t. m. so vabila razposlana. Ako bi kedo čest, rodoljubov v mestu in na deželi po pomoti ne bil dobil vabila, naj blagovoli oprosti, ker se pri obliči naslovov lahko eno ali drugo prežre. Vabila in programi se smiraj lahko reklamujejo v slov. Čitalnici, kakor tudi pri vseh slov. društvi v mestu in okolici. Sicer pa opozarjamo na „Edinost“ dne 5. t. m., v kojoj je objavljen popoln program koncerta. Slavno občinstvo opozarjamo opetovano, da ustopnice in sedeže bode prodajala gledališka blagajna v Fenice dne 9. t. m. t. j. na dan koncerta od 9. ure zjutraj naprej.

Iz Spodnje okolice se nam piše: V poslednji seji mestnega sveta tržaškega je svetovalec Spadoni, govorec o Legini šoli v sv. Križu, omenjal med drugimi, da svetokriški otroci umejo zadostno italijanski.

Kako globoko se je uredil gosp. svetovalec Spadoni s to svojo trditvijo, pričra nam sam učitelj Legine šole v sv. Križu. Z verodostojno strani doznajemo namreč, da se je omenjeni učitelj (sicor pošteni, doma iz Južne Tirolske) pritoževal, da mu ne bode obstanka, ker ni nikakega vstopa v poučevanju; to pa zato, ker otroci ne razumejo poučnega jezika v Legini šoli, kateri je italijanski. Aveto capito, sig. Spadoni?!

Nasi italijanski listi in agitatorji zaklinjajo še dandanes ves svet, da je znani „velikan“ po telesu jedini pravi zastopnik okoličanov. Ta „naš“ zastopnik nameruje zopet pri bodočih volitvah v državni zbor — pasti. J eden prvih agitatorjev za tega mož je znani okrajni podnačelnik Barkovljanski. Ta podnačelnik je tudi uplival na Italijane, naseljene v Barkovljah, da so potom g. Poldeta Mau-

ronerja položili prošnjo za urejevanje jednega kosa neke ceste. Da se le prezira naš narodni zastopnik, g. Dolenc.

Barkovljanski ribiči imajo spravljeno svojo največjo mrežo ob Barkovljanski luki. Pred časom je došel lastniku te mreže od strani magistrata odlok, da mora isto odpraviti. (To se je zgodilo najbrže na migljaj našega podnačelnika). Lastnik mreže so je ogledil pri istem podnačelniku s prošnjo, naj bi poslednji posredoval, da sme ostati mreža na dotičnem mestu. Ta je po svoji navadi obljubil pomoč, a vso stvar je izročil g. Poldetu Mauronerju.

Gosp. Mauroner je res izprožil to stvar v mestnem svetu v imenu barkovljanskih ribičev, mestni svet pa je sklenil povprašati okrajnega podnačelnika za menenje.

Vso to stvar je naš podnačelnik zasnoval le v ta namen, da vidi svet, kako se okoličani obračajo le do g. Mauronerja. Ti ljudje umejo res vodo obračati na svoj mlin, ali ves njih trud je zastonj, dokler imamo še dvrtih rodoljubov v IV. okraju! — Najlepša pa je ta, da oni prostor, na katerem stoji omenjena mreža, niti ni last magistrata, ampak pomorske vlade, kateri je res pri arcu obstanek naših ribičev. Zato bi bilo dobro to stvar nekoliko pregledati, da se stopi na prste izvestnim ljudem, ki imajo nekako prostoro v službi magistrata.

Iz Škedenja nam pišejo: Pevsko društvo „Velesila“ je imelo dne 3. junija svoj letni občni zbor. Radostnim srcem beležimo, da se je isti vrtil v najlepšem redu. V odbor so bili izvoljeni: predsednikom g. Lovro Sancin-Oraš, podpredsednikom g. Fran Šuman, odborniki pa gg.: Ivan Godina-Xudrič, Ivan Godina-Ban, Anton Pižon, Josip Sancin-Drežaj in Peter Sancin-Bjeka; namestniki: Bernard Godina-Ban, Jožef Flego-Lazar in Jakob Bradac.

Po izvršenem občnem zboru — bilo je proti večeru — poseli smo v hladno senčico ter se izvršno zabavali pri kozarcu dobrega Istrana. Pri tej priliki nas je spominjal novoizvoljeni predsednik, g. Lovro Sancin-Oraš, na pokojnega pred tremi leti umrlega predsednika „Velesila“, nepozabnega Josipa Sancina-Nemca; opisal nam je vzgledno delovanje istega. Zaključujoč svoj prelepi govor zaklical je spominu pokojnikovega: Bog mu daj večni mir in pokoj! A mi smo se odzvali: Slava njegovemu spominu! — Potem nam je novi g. predsednik predložil delovanje dosedanjega predsednika gosp. Ivana Godina-Kudriča napravi mu slednjič v znak hvaležnosti na dosedanjem trudu, in zaupanja za bodočnost. Tudi tej napitnici smo se odzvali s vzklikom: Bog ga živi!

V pozni noči smo se razšli v trdni veri, da ostane naša „Velesila“ zares nepremagljiva sila v obrambo trpeče naše narodnosti v okolici tržaški. Ravno mi Škedenjci smo jasn vzgled, da ne smemo obupavati nikdar, ampak, da z vetrnim delom se dá vse doseči. Kako je bilo nekdanj pri nas v narodnem pogledu, žalostno, deorganizovano in pokvarjeno. In danes! Danes smo jedini, zavedni, svoji na — svojih tleh!

Iz sv. Križa se nam piše: Gorje, gorje! Velika nevolja se mora polastiti vascega rodoljuba, ko vidi, kako se je naše ljudstvo jelo obračati z desne, pravo strani na levo, krivo. Grozno napačnost se dogajajo v našem sv. Križu. Ljudje menijo, da je na italijanski strani — več dobička. Zlasti, odkar obstoji pri nas Legina šola, so ljudje izgubili vso razsodnost. Nadejajo se celó, da jim Lega preskrbi — v o d o iz Brojence. Takim smečnim obljubam in poklenskimi sleparijam verjame to lehkoverno ljudstvo, potem pa kriči: „Kaj je storil za nas slavni gospod Naberger, kaj stori za nas gosp. Ivan Gorup?“ (Na vprašanje, kaj je storil gosp. Naberger ravno za Križane, odgovorimo mi o priliki. Op. ured.) To naše ljudstvo je podobno nevernikom v daljnih krajih sveta, ki neboje poznati svojega Stvarnika in se klanjajo — krivim bogovom. Ali je zares tako častno za nas, da nam gospodujejo tuji? Kako naj pridemo do blagostanja in do svojih pravic, ako brat zatira brata? Prvaki križki, kolikor vas je ohranilo zvestobo do svojega rodu, ganite se, povzdignite pogumno svoj glas, da se nam ne pogubi — vse!

Kako se postava z dne 19. aprila 1885 izvršuje? Z Vipavskega pišejo „Slovenec“: Sedanji župnik v Budanjah je tirjal še kot samostojni kurat plačo, katera mu gre po

postavi iz l. 1885. A glej: po pretečenih 9 (beri devetih) letih, ko so mu vse instance vloge zavrnile in tudi ministerstvo odbilo postavno sveto, mu sedaj ravno isto ministerstvo pripoznava pravico za prejšnja leta do postavnih 600 glj., in primanjkljaj e k. davkarji izplačati zaukazuje. Se ve da je moral prej znani odvetnik dr. Fux vložiti tožbo pri o. kr. državnem sodišču in ker je ministerstvo videlo, da prepaše, se je predustno obravnavo udalo. Žalostno je, da se morajo samostalni duhovniki tako boriti za postavno plačo iz verskega zaklada, saj se tudi v uslugo državi vsaj s tem, da zastonj opravljajo vse matrice in dajejo podatke iz njih.

Za Dalmacijo. Nedavno že smo javili, da se je na Dunaju osnoval poseben odbor za pospeševanje gospodarskih koristij v Dalmaciji. V tem odboru sede različni odličnjaki iz civilnega in vojaškega stanu. Iz vse Dalmacije so došle odboru priznanice. V odborovi seji dne 31. maja so se pregledala in potrdila pravila, katera se predlože vladi v potrjenje. Izvolil se je poseben izvršni odbor, kateri bode posloval, dokler se društvo ne ustanovi.

Angleški beguni. Predvečerašnjim zjutraj so pogrešali pri tukajšnji angleški eskadri 40 pomorščakov. Patrule so obhodile potem vse male gostilno in razpitate hiše. Polagoma so jih res polovili menda vse, izvemati treh.

Angleška eskadra je odplula včeraj iz našega pristanišča. Jeden del eskadre je bil med tem zasidran v pristanišču puljskem.

Umor sodnika dr. Krausa. Poročali smo že o senzacijalnem razpravi, ki se je vršila te dni v Ljubljani proti nekaterim zloglasnim ljudem, ki so na sumu, da so pred več leti umorili sodnika Krausa v Škofjiloki. Dne 4. t. m. se je razglasila obsodba. Porotniki so z večino zankali vprašanje glode umora, pač pa so potrdili vprašanja o tatvinah. In tako so bili obsojeni 4 obtoženci od 10 let do 3 let težke ječe radi hudodelstva tatvine.

Zapril so predvečerjem 35letnega krznarja Karola Kreba s Dunaja, kateri je na sumu, da je v letu 1887 izvršil neko tatvino.

Učiteljica — ubijalka. V trgu sv. Florjan na Spodnjem Štajerskem je baje neka učiteljica u bila neko 10letno deklico.

Požar je nastal predvečerjem zvečer v podstrežju neke starinske hiše v starem mestu in sicer v ulici Cavazzeni. Bati so je bilo velike nesreče, toda ognjegascem so je vendar posrečilo udušiti ogenj. Gorje, ako bi se bil ogenj razširil!

Statistika tržaška. Od nedelje dne 27. maja do večere sobote dne 2. junija je umrlo v Trstu 88 oseb, 51 moških, in 37 žensk. V razmerju se številom prebivalstva pride na vsakih 1000 oseb 28-64 slučajev smrti. Na jetiki jih je umrlo 11 in na sepnih organih 18.

Najnovejše vesti.

Praga 6. Mestni svet je odposlal danes policijskemu ravnateljstvu jako oster dopis v zvezi uličnih napisov. Propričanje je obče, da vsled tega dopisa vlada razpusti mestni svet.

Budimpešta 6. O vzrokih sedanji krizi pripovedujejo: „Ob smrti Košutovi prišel je Wekerle na Dunaj, da si izprosi dovoljenje, da bi se Košutov pogreb vršil na stroške države. Cesar je odbil to prošnjo, pač pa je dovolil, da se ministri smejo udeležiti pogreba, a le kot privatne osebe. Grof Kalnoky, doznaviš o tej koncesiji, je pregovoril cesarja, da naj prekliče dano dovoljenje. Wekerle je na to cesarju zajamčil, da se ministri ne udeležijo pogreba. Po takem je izključeno, da bi bila sedanja kriza v kaki zvezi z tedanjo krizo. (Morda je pa vendar! Op. uredništva).

Budimpešta 6. Začela se je preiskava, katera naj bi dognala, kateri so bili oni dijak, ki so ob prihodu cesarjem kričali: „Abzug! „Egyartetes“ pravi, da sedanja kriza se ne da rešiti drugače, kakor da se zopet pokliče Wekerle ali pa razpusti državni zbor.

Budimpešta 6. Kriza je vedno v istem stanju; niti za jeden sam korak se ni približala svoji rešitvi. Vse težave izvirajo iz okolnosti, da se Wekerle neče ločiti od Szilagyja. Liberalni krogi se nadejajo, da se Wekerlu posreči dokazati kroni, da bi bila ta zveč prevleka. Ako krona ne odstopi od svoje zahteve glode Szilagyja, nastane akutna in dolga kriza.

Belgrad 6. Odhod kralja v Carigrad je določen na 27. t. m. Kralja bode spremljalo le dvorno osebje. Regentstvo za odsotnost kraljevo se izroči ministrskemu svetu.

Sredec 6. „Borba“ proslavlja princezo Klementino, mater prinčev, katera je navela

svojega sina na to, da se je rešil Stambulova. Poslednji je bil zahteval od princa, naj proglasi obsedno stanje, a prince se je upri tej zahtevi. Na to je pisal Stambulov princu pismo, v katerem mu je grozil, da se on, Stambulov, ne bode upiral, ako bode hoteli odstraniti Koburžana. Po nasvetu svoje matere je prince na to pozval Stambulova, naj odstopi, sicer se bode postopalo proti njemu se silo.

Rim 6. Kriza ni presenetila nikogar. Sploh se misli, da se Crispi povrne na krmilo, seveda z nekaterimi drugi možmi. A tudi o tem se govori, da kralj niti ne vsprejme ostavke.

Palermo 6. V tukajšnjem pristanišču je vrgel nekdo v gručo vladnih častnikov bombo, napolnjeno dinamitom. Nekoliko njih je mrlih in več ranjenih. Zločina so prijeli. Misli se, da je ta zločin v zvezi z obsodbo Du Feliceja.

Trgovinski brzojavi.

Budimpešta. Pšenica za spomlad 672—675, za jesen 693—695 Korn za julij-avgust 478 do 480 Oves za jesen 570—572. Rž 532—534.

Pšenica nova od 77 kil. f. 685—690, od 78 kil. f. 670—675, od 79 kil. f. 710—720, od 80 kil. f. 720—725, od 81 kil. for. — — —.

Jčmen 680—685; proso 380—385.

Ponudba pšenice srednje, povpraševanje bolje, trdno. Prošlo se je 18.000 met. stot., 5 nč. in deloma tudi 10 nč. dražje, ostali metri nesprejemljeni. Vreme lepo.

Praga. Nerafinirani sladkor. Za juni 1525 15.27/10. Nova roba september 14.55 14.60

Havre. Kava Santos good average za juni 96.50, za oktober 89.50.

Hamburg. Santos good average za juni 79.25, september 75—, december 69.50, mirno.

Dunajska borza 6. junija 1884.

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	98.30	98.30
„ „ „ „ v srebru	98.15	98.15
Avstrijska renta v slatu	120.65	120.75
„ „ „ „ v kronah	97.81	97.90
Kreditne akeije	350.80	350.25
London 10 lat.	125.05	125.10
Napoleoni	9.95 1/2	9.96
100 mark	61.25	61.25
100 italj. lir	44.70	44.85

Gostilna „All'Antico Moro“

ulica Solitaria 12, (po domače pri „Ivračkovcu“), prodaja črna in bela črna prave vrste iz pravih in dornberških vinogradov, in sicer: domače črno po 32, belo po 30, modra frankinja po 40, črno krasno po 40 in rizičnik po 48 nč. liter. Izredna kuhinja. — Držec se gesla: „Rajak k rajaku“, priporoča se podpisani za obil obisk. Anton Vodopivec, gostilničar.

Novo pekarno

odprl je

FELIKS DEBEVC

pred vojašnico, Piazza Caserma. — Priporoča se slavnemu občinstvu za obilen obisk. Ima po trikrat na dan sveže pečivo vsake vrste, kruh in sladlice. Dostavlja kruh tudi na dom. — Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi.

Gostilna „Štoka“, staroznana pod imenom „Belladonna“.

polog kavarno „Fabria“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se leborna vino istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino in debelo, tako močnanom, kakor na deželo. Cl.

Mlekarna Frana Gržine

iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanillo v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno oprano mleko po 14 kr. liter nadosredno iz St. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje, pošilja se tudi na dom.

Martin Krže,

Piazza S. Giovanni št. 1. ima trgovino z mnogovrstnim losenim, železnim in lončnim kuhinjskim orodjem, pletenino itd. Cl.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“

v ulici Caserma, glavni shajališči tržaških Slovincov vseh stanov. Na razpolago so častniki v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šorli, kavarnar.

Gostilna Josipa Katalana v Rojanu.

„Pri dvanajstih murvah“, priporoča se slavnemu slovenskemu občinstvu za obilen obisk. — Točila se bodo samo domača izvrstna vina. 104 23

ROJANSKO POSOJILNO IN KONSUMNO DRUŠTVO

vplana zadruga z omejenim posojilom v Rojanu pri Trstu priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato poskrbljeno

prodajalnico jestvin

(v ulici Belvedere št. 3)

pristopno združnikom in nezadržnikom, koji prvi so deležni letnega čistega dobička. Priporoča tudi svojo

društveno krčmo v Rojanu

(poprej Pertotova)

10 minut oddaljeno od mesta, z obirnimi senčnatim vrtom in dvema dvoranama, kjer se točijo izborna domača vina, teran, pivo v steklenicah itd. Točna postrežba z gostimi in miznimi jedili. Priporoča tudi svojo

mesnico

v Rojanu (poprej Pertotova)

kjer se prodaja goveje in telečje meso, po najnižjih tržnih cenah. Priporoča se slavnemu občinstvu in udom.

Novi člani

so se vedno sprejemajo ob uradni urah vsak četrtek od 6—7 ure zvečer in ob nedeljah od 9—10 ure predp. 104—5